

BOS+ Vlaanderen vzw
Maatschappelijke zetel:
Geraardsbergsesteenweg 267
9090 Gontrode
Ondernemingsnummer: BE 0411 088 374
info@bosplus.be
09/264.90.49

Deputatie van de provincie Antwerpen
Dienst Stedenbouwkundige Beroepen
Koningin Elisabethlei 22
2018 Antwerpen

Gontrode, 14/11/2013

Beroepschrift verkaveling eikenbos aan de Hollebeek ter hoogte van de Salesianenlaan

Dossiernummer HO/2004/V/0001/20043

Gegevens aanvrager

M Thijs/ J Thijs en E. Van de Wiel
P/a Starrenhoflaan 44/19 Kapellen 2950

Gegevens Perceel

Kol. Harrystraat/Salesianenlaan Hoboken

(Afd 38) sectie B nr 694L
Afdeling 38 Secties B nr 698 M2
Afdeling 38 Secties B nr 698 N2
Afdeling 38 Secties B nr 699 M
Afdeling 38 Secties B nr 698 P2 DEEL
Afdeling 38 Secties B nr 699 S DEEL
Afdeling 38 Secties B nr 699 T DEEL
Afdeling 38 Secties B nr 699 W DEEL
Afdeling 38 Secties B nr 699 X DEEL

PERSOONLIJKE GEGEVENS:

BOS+ Vlaanderen vzw
Maatschappelijke zetel:
Geraardsbergsesteenweg 267
9090 Gontrode
Ondernemingsnummer: BE 0411 088 374
info@bosplus.be - 09/264.90.49

Met dit schrijven wenst BOS+ Vlaanderen vzw. beroep aan te tekenen tegen de **verkavelingsplannen van het eikenbos** langs de Hollebeek ter hoogte van de Salesianenlaan.

BOS+ Vlaanderen vzw is van oordeel dat bovenvermelde verkavelingvergunning niet kan worden toegekend. Om tot deze conclusie te komen, steunen wij op volgende drie peilers:

1) Veel bepalingen in vroegere of nog geldende Ruimtelijke Structuurplannen én Beleidsvisies pleiten er voor om bestaand bos, los van de in 1978 via het Gewestplan toegekende bestemming 'bouwzone', toch te behouden als bos.

2) De voortschrijdende kennis over de impact van dergelijke natuurvernietigende ingrepen op mens en milieu wordt zo groot dat bij het toestaan van een verkaveling van bestaand bos sprake kan zijn, en zelfs meestal is, van collectieve belangen die door een dergelijke verkaveling geschaad worden. Volksgezondheid, het recreatief potentieel (sociaal aspect), de waarde voor mens, maar ook voor dier en plant, kortom de noodzaak aan en het belang van groen in de stad zijn allemaal facetten die nadelig beïnvloed worden door het vernietigen van ruim 1 hectare (stads)bos.

3) Gemiste kansen door het stadsbestuur, waardoor genomen engagementen niet zijn waargemaakt.

Wij gaan dieper in op deze drie facetten.

I/ Ruimtelijke Structuurplannen én Beleidsvisies (dit is een onvolledige opsomming):

Dit groengebied van ruim 1,55 hectare, waarvan 1,04 hectare verkaveld wordt, maakt integraal deel uit van de Hollebeekvallei, één van de laatste restanten "natuurlijk groen" die tot diep in het stedelijk gebied doordringt. De **continuïteit van groene linten** of – zoals het structuurplan van de provincie Antwerpen het voorschrijft – **groene vingers** is zeer belangrijk in een ecologisch netwerk. De groene vingers in de stad zorgen ervoor dat heel wat plant- en diersoorten tot in het stedelijk gebied kunnen doordringen. Dit belang wordt in vele ruimtelijke beleidsdocumenten en structuurplannen erkend:

Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen – Ruimtelijke principes: Fysisch systeem is ruimtelijk structurerend

Beek- en riviervalleien worden als belangrijke fysische systemen beschouwd. De Hollebeekvallei is één van de verste uitlopers van een groene vinger tussen de Schelde en de A12 waarlangs het buitengebied de stad binnendringt. Het is een belangrijk, zij het reeds aangetast, structurerend element dat door deze verkaveling verder teloor zal gaan.

Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen - Behoud en ontwikkeling van stedelijke natuurelementen en randstedelijke groengebieden

Omwille van hun belang voor de stedelijke leefbaarheid moeten de stedelijke natuurelementen en randstedelijke groengebieden worden behouden en ontwikkeld. Niettegenstaande de verkaveling volgens het gewestplan gelegen is in woongebied en de stad volgens het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen een belangrijke taak heeft in de realisatie van nieuwe woongelegenheden, zijn wij van oordeel dat het betreffende gebied beter ingericht wordt als wijkgroen. De laatste jaren worden de resterende open ruimtesnippers in Hoboken en Wilrijk in sneltempo volgebouwd (bv. Cdt. Van Laethemstraat, Zeelandstraat, enz. in Hoboken en de Heistraat, den Brem, enz. in Wilrijk). Hierdoor verdwijnen de laatste restjes open groene ruimte

waar kinderen vrij en creatief kunnen spelen en volwassenen tot rust kunnen komen, wat een positieve invloed heeft om samenlevingsproblemen te voorkomen. Overigens hebben ook bos en groenvoorzieningen die op dit moment (nog) niet publiek toegankelijk zijn, een meerwaarde voor hun omgeving: uitzicht op groenvoorzieningen levert allerlei voordelen voor een buurt (naar algemeen welbevinden van haar bewoners, maar ook op vlak van bv. waarde van het vastgoed), maar deze groenvoorzieningen vervullen bovendien sowieso ook een aantal belangrijke ecosysteemdiensten, zoals het behoud van biodiversiteit, positieve effecten op waterhuishouding en luchtkwaliteit, geluids- en visuele bufferfuncties, enz...).

Ruimtelijk Structuurplan Provincie Antwerpen - Groene vingers

Volgens de visie voor grootstedelijk Antwerpen bestaat de groenstructuur uit groene vingers, geworteld in de Antwerpse gordel en doorlopende in een natuurlijk netwerk verweven tussen de woonomgeving. Als doelstelling geldt dat de groene vingers met elkaar in verbinding staan via allerlei bosjes, ingesloten open ruimten, enz. Eén van de groene vingers is de open ruimte ten westen van de A12 tussen Boom en Wilrijk, eindigend in het complex Fort 7 – Schoonselhof – Fort 8. De Hollebeekvallei sluit hier naadloos op aan, en de voorziene ontbossing staat haaks op deze doelstelling uit het RSPA.

Ruimtelijk Structuurplan Antwerpen – Startnota – Poreuze stad

In de visie Poreuze stad moet in de XIXde-eeuwse stadsgordel de porositeit, hier voornamelijk bestaande uit binnenpands groen en verlaten gebouwen, vergroot en gebruikt worden als publieke ruimte. In de tussenstad (o.a. Hoboken) is nog veel open ruimte aanwezig, maar meestal onder vorm van private tuinen. Ook hier wordt er naar gestreefd om het netwerk van publieke terreinen te vergroten. Deze verkaveling en de vele andere bouwprojecten in de districten Hoboken en Wilrijk hypothekeken deze visie.

Beleidsvereenkomst Natuurlijke Entiteiten – Stad Antwerpen

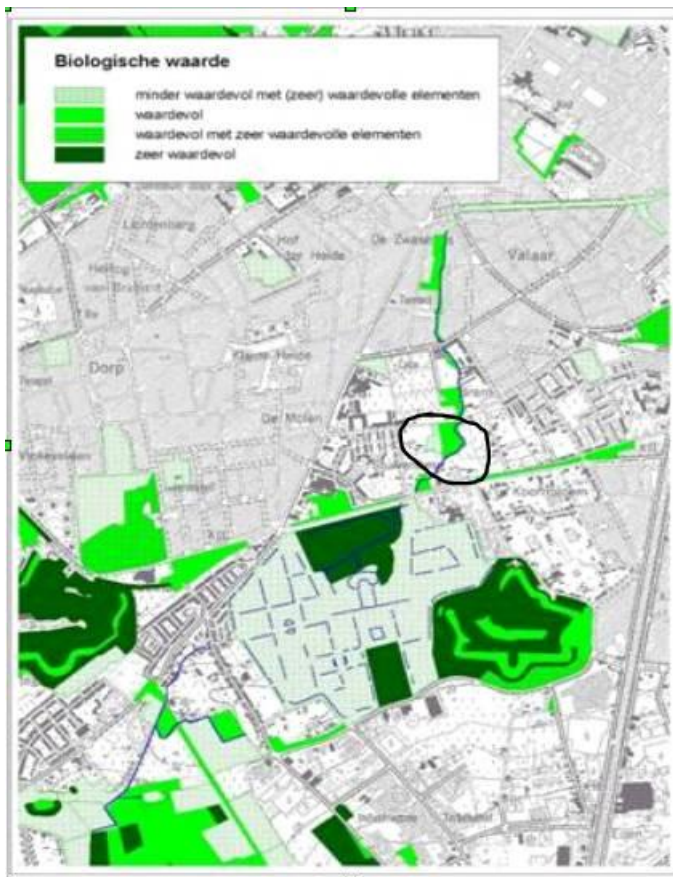
Volgens deze beleidsvereenkomst

- is er een onmiskenbare nood aan ruimte voor kwalitatief stedelijk groen
- moet ook in het stedelijk groen gestreefd worden naar een verhoging van de biodiversiteit
- staat stedelijk groen niet op zich; de verbindingen met de natuurlijke structuur buiten het stedelijk milieu moeten maximaal ontwikkeld worden.

Het bos dat voor deze verkaveling moet verdwijnen, vult al deze doelstellingen in. Het heeft een hoge ecologische kwaliteit (zie verder), voor het stedelijk gebied een hoge biodiversiteit en sluit enerzijds aan op een groene vinger en anderzijds op andere kleine open ruimten langs de Hollebeek.

Biologische Waarderingskaart

De Biologische Waarderingskaart is een uniforme en gebiedsdekkende inventaris van de Vlaamse biotopen en van het landgebruik. Van deze kaart kan je voor elke plaats in Vlaanderen aflezen welk biotoop of landgebruik er voorkomt. Aan de biotopen is een biologische waardering toegekend die varieert van zeer waardevol (donker groen) over waardevol (lichtgroen) tot minder waardevol (wit). De Hollebeek vormt als het ware een snoer van biologisch waardevolle en zeer waardevolle ecotopen (zie Figuur 2). Op deze wijze dringt de natuur de stad binnen: de waardevolle bosgebieden ten zuiden van Antwerpen zijn via de beekvallei verbonden met het Schoonselhof, Fort VIII en Fort VII. Allerhande dieren, bijvoorbeeld egels of stekelbaarsjes, gebruiken deze corridor en zijn waar te nemen in of langs de Hollebeek op het Valaar.

Biologische waarderingskaart

De beek vertrekt vanuit grote eenheden natuur die overgaan in een smal groen lint dat tot ver de stad binnendringt. Vandaar dat de Hollebeek binnen het Ruimtelijk Structuurplan van de provincie Antwerpen ook beschouwd wordt als één van de zeldzame groene vingers die de stad binnendringen. Het versnipperen/doorbreken van dit groene lint zou de potenties voor natuur in de stroomafwaartse delen verder doen afnemen.

Met het vernietigen van ruim 1 hectare bos verdwijnt proportioneel veel van deze groene vinger en wordt dit groene lint nog veel smaller dan het al is.

II/ Collectieve belangen die door deze verkaveling geschaad worden

Het verdwijnen van ruim 1 hectare volwaardig bos heeft een negatieve invloed op:

1) De volksgezondheid en dit minstens op twee vlakken:

- De laatste jaren blijkt uit onderzoek dat fijn stof zeer schadelijk is voor de gezondheid. De concentratie fijn stof is in Europa nergens zo hoog als in België. De verkaveling ligt binnen 1 km van druk bereiden wegen als de A12, R11 en N146. Bomen, zeker deze van dit bos waar o.m. bomen staan met een ouderdom van 100 jaar, hebben een groot reinigend vermogen, zowel naar fijn stof toe als naar opname van CO₂. Ze zijn een belangrijke schakel in de betrachting klimaatopwarming tegen te gaan. We hebben niet teveel bos, wel te weinig bos. Bovendien ligt deze verkaveling in de Antwerpse agglomeratie die zo al bijzonder bosarm is.

- De aanwezigheid van groen, ook van bossen, heeft een zeer gunstige invloed op de geestelijke en lichamelijke gezondheid van mensen. Binnen alle recente bevestigingen (Vlaamse overheid, Burgerparticipatie voor een groenboek beleidsplan ruimte 2011; Steunpunt Jeugd, 2012) prijkt het aanleggen van bossen en parken dicht bij de bebouwing trouwens hoog op de verlanglijst van de Vlaming. Met het kappen van 1 hectare volwaardig bos binnen de bebouwde kom geschiedt juist het omgekeerde van wat de Vlaming vraagt. Telkens weer blijkt dat petitie's die opkomen voor het behoud van bos een groot succes kennen. Ook de open brief gericht aan de ministers Schauvliege en Muyters over het bosbehoud in Vlaanderen (De Standaard 5/9/2013) heeft bij de publieke opinie een enorme weerklank gekend. Het bewijst dat het maatschappelijk draagvlak voor bosbehoud in Vlaanderen zeer groot is.

2) De recreatieve en sociale mogelijkheden voor de omwonenden: de gemeenschap heeft veel meer aan het behoud en het openstellen van een dergelijk groengebied (als wandelgebied en als speelruimte voor de nabijgelegen, in herinrichting zijnde sociale woonwijk met veel kinderen), dan aan het vervangen van dit bos door 24 woongelegenheden. Een dergelijk groengebied binnen een nu al (te) dichte bebouwing (Valaar, Stuivenberg, Karel de Grote-Hogeschool) heeft een gunstige invloed op de onderlinge sociale contacten en heeft dus maatschappelijk een grote waarde.

3) Het voorkomen van dieren en planten dicht bij de leefwereld van mensen. Bij verdwijnen van dit bos zijn er minder contactmogelijkheden om met waardevolle natuur kennis te maken: voor wat de waarde betreft verwijzen we naar de hoger weergegeven Biologische Waarderingskaart. Algemeener beschouwd mag gesteld worden dat Vlaanderen, ook de Antwerpse regio al zeer bosarm is: met 10,8% bosbedekking behoort Vlaanderen tot de meest bosarme regio's van Europa. In de Antwerpse regio waar dit bos verdwijnt, ligt de bosbedekkingsgraad nog veel lager. Hoewel het Bosdecreet een ontbossingsstop oplegt, heeft de overheid tussen 2007 en 2012 meer vergunningen afgeleverd om te ontbossen dan om te bebossen. Dit staat haaks op het streefdoel, geformuleerd in 'Vlaanderen in Actie en het Pact 2020' om tegen 2020 zowel de kwaliteit van de bossen als de beboste oppervlakte 'aanzienlijk te laten toenemen'. Dit ontbossingsdossier kan ook niet los gezien worden van andere recente ontbossingen in de Antwerpse agglomeratie, zoals bv. de ontbossing van het zeer waardevolle Ferrarisbos in Wilrijk.

III/ gemiste kansen door het stadsbestuur, waardoor genomen engagementen niet zijn waargemaakt

Op verschillende tijdstippen worden door de overheid beslissingen genomen waar heel wat vraagtekens bij te plaatsen zijn. We sommen op:

1) Bij K.B. van 3 oktober 1979 treedt het Gewestplan Antwerpen in voege. Het gedeelte tussen de Salesianenlaan, A. Einsteinlaan, Krijgsbaan en Hollebeek wordt ingekleurd als 'woonzone'. Het andere gedeelte van de Hollebeek, palend aan deze woonzone en begrepen tussen Den Brem, Krijgsbaan en Hollebeek wordt ingekleurd als parkzone. Merkwaardig dat 2 op dat ogenblik identiek ogende en aaneensluitende delen een totaal verschillende inkleuring krijgen. De eerste gemiste kans om van de Hollebeekvallei een echte 'groene vinger' te maken!

2) In mei 2008 voorziet het stadsbestuur een bedrag van 3.250.000 euro dat (we citeren pagina's 3 en 4 van het Antwerpse Collegebesluit van 9/5/2008) 'tijdens de jaren 2009 tot 2012 maximaal zal ingezet worden voor de aankoop van open groene ruimten binnen drie parkentiteiten van de Hollebeek', een bedrag waarmee het verwerven van de door ons omstreden verkavelingsgronden mogelijk was. In oktober 2010 stelt de bevoegde Schepenen Van Campenhout echter op een vraag van gemeenteraadslid S. De Blust in Commissiezitting Ruimtelijke Ordening dat bovenvermeld voorziene bedrag intussen teruggebracht is tot 500.000

euro, te besteden door Stadsplanning. November 2013 heeft de stad Antwerpen o.i. nog geen enkel nieuw stuk grond in de Hollebeek verworven, ook niet binnen het Wilrijkse parkgedeelte, wat nochtans al in juni 2007 in het vooruitzicht gesteld was (zie verder). Nochtans hebben zich in de voorbije jaren meerdere kansen voor aangediend.

De nu geplande ontbossing verwijderd ons alleen maar verder van de doelstelling tot behoud en versterking van deze waardevolle groene vinger. Bovendien zal de wettelijk verplichte compensatie voor deze ontbossing blijkbaar verlopen via een financiële bijdrage een aan het zgn. Bossencompensatiefonds. Algemeen is reeds geweten dat deze bijdrage per definitie al niet tot een gelijkwaardige compensatie kunnen leiden, en bovendien is de kans zeer groot dat een eventuele bebossing met deze middelen ver van deze locatie wordt gerealiseerd, en dus geen enkele daadwerkelijke compensatie biedt aan de omwonenden.

We wijzen in deze ook op de Natuurwaardeverkenner, de rekenmodule die in opdracht van de Vlaamse overheid door VITO, LNE en Universiteit Antwerpen is ontwikkeld. Via dit instrument wordt een waarde toegekend aan de diensten die een bepaald ecosysteem vervult voor onze maatschappij. Daaruit blijkt dat het verlies van dit eikenbos zou resulteren in een jaarlijkse kost die vele malen hoger is dan de financiële compensatie die voor deze ontbossing zal betaald worden. Bovendien is dit nog een onderschatting omdat deze tool nog niet voor alle ecosysteemdiensten een monetaire waarde kan berekenen. Ook vanuit economische oogpunt is deze ontbossing een maatschappelijk verkeerde keuze.

We wijzen in deze ook op de adviezen van lagere overheden ter zake:

- a) in openbare zitting van 20/2/2006 adviseert het district Hoboken om de Hollebeekvallei op te nemen als zone voor zeer zachte recreatie, waarbij de groene omgeving maximaal behouden blijft;
- b) in openbare zitting van 15/12/2008 wenst de districtsraad van Hoboken 'optimaal behoud van het bosgedeelte met oude eiken' dat begrensd wordt door de Salesianenlaan, de Hollebeek en de verkaveling Kolonel Harrystraat. Volgens de verkavelingvergunning sneuvelen er minstens 13 hoogstammen, waarvan 9 eiken met een stamomtrek tussen 110 en 230 cm; amper 4 forse eiken blijven behouden.

We wijzen ten slotte ook op het engagement van de Vlaamse Regering, zoals vastgelegd in het Vlaams Regeerakkoord, om een oplossing te bieden voor de waardevolle zonevreemde bossen. Vlaams Minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, Joke Schauvliege, heeft recent beloofd dat dit plan van aanpak er eerstdaags komt. Het zou een erg bittere pil zijn voor iedereen die het bos genegen is, én ingaan tegen de geest van deze beleidsvisie, mocht deze ontbossing, aan de vooravond van dit langbeloofde en –verwachte plan van aanpak voor bosbehoud, alsnog plaats vinden.

Gezien alle bovenstaande bedenkingen, dringen wij er dan ook op aan om deze ontbossing niet te vergunnen.

Namens BOS+ Vlaanderen vzw,

Bert De Somviele
Directeur

Bijlagen

- Publicatie van de Statuten van BOS+ Vlaanderen vzw
- Publicatie van de samenstelling van de Raad van Bestuur
- Verslag van de laatste Algemene Vergadering
- Betalingsbewijs van de dossiervergoeding
- een kopie van het bewijs van de aangetekende verzending van een kopie van dit beroepschrift aan de stad Antwerpen
- een kopie van het bewijs van de aangetekende verzending van een kopie van dit beroepschrift aan de aanvrager